

Posudek

Milan Kyselák: *Národně socialistická dělnická a rolnická strana*. Diplomová práce, strojopis, ÚČD FF UK, Praha 2007, 103 s. textu, 52 s. příloh.

Práce Milana Kyseláka podává příspěvek k dějinám českého fašismu a kolaborace za 2. světové války. Téma není v české historiografii nové, jak ostatně je zřejmé i z literatury, ze které autor cituje. Za přínosné považuji, že autor podrobně a na základě archívního materiálu zmapoval činnost Františka Mikuláše Mlčocha a jeho Národně socialistické české dělnické a rolnické strany (Strany zeleného hákového kříže) na Hané, především oblasti Kojetína, Tovačova a Nezamyslic, kde mělo hnutí své centrum.

Milan Kyselák podává nejprve nástin vývoje italského fašismu, německého nacionálního socialismu a českého fašismu. Poté se zabývá osobností politického dobrodruha Františka Mikuláše Mlčocha, který byl ve svém pohnutém životě postupně rakousko-uherským důstojníkem, československým legionářem, komunistou a nakonec „vůdcem“ fašistické kolaborantské strany. Dále se Kyselák věnuje samotné Národně socialistické české dělnické a rolnické straně – Straně zeleného hákového kříže (NSČDRS – SZHK) a jejím aktivistům a sympatizantům v Kojetíně, Nezamyslicích a okolí. Strana byla počtem svých členů zcela marginální skupinou, která do svých řad lákala různé nespokojence, mimo jiné i někdejší členy rozpuštěné KSČ. Z nich část zřejmě do NSČDRS vstoupila právě proto, aby před německými úřady zakryla svou komunistickou minulost. Na druhé straně někdejší funkcionář KSČ Antonín Rynda, který byl na počátku okupace dokonce zapojen do komunistického odboje, se stal skutečně aktivním členem NSČDRS a zřejmě zavinil i zatčení a smrt několika členů KSČ. Jak autor ukazuje, program NSČDRS-SZHK, odvozený z programu německých nacionálních socialistů, nebyl v podmínkách protektorátu realizovatelný, protože jednak nikoho neoslovoval, jednak samotná německá okupační správa

nepovažovala NSČDRS za seriózního partnera a používala ji jen jako nátlakovou skupinu. Úpadek strany nastal v souvislosti s rozhodnutím nacistické moci podpořit kolaborantskou politiku ministra Emanuela Moravce a jeho Kuratoria pro výchovu mládeže. V důsledku změny kursu byly v roce 1943 všechny ostatní aktivistické organizace rozpuštěny.

K práci mám některé menší výhrady. Především považuji za zbytečnou a příliš rozsáhlou první kapitolu s názvem „Základní rysy italského fašismu a nacismu“ (s. 7-32), kde jsou uváděny skutečnosti pro každého historika zabývajícího se problematikou fašismu zcela známé. Dále mám částečné výhrady i k autorovu teoretickému výkladu o vzniku českého fašismu na počátku 2. kapitoly, které je zřejmě převzato mechanicky z prací A. Gajanové. Je jistě možné hledat kořeny českého fašismu u Národní demokracie a při troše hledání a námahy jistě můžeme jít až k nacionalismu státoprávně-pokrokové strany před rokem 1914 (s. 33), avšak jen pokud jde o ideu integrálního českého nacionalismu. Charakteristickým rysem fašismu je především idea totalitního státu, který ve jménu takto metafyzicky chápaného národa vládne a v jeho zájmu likviduje vše „škodlivé“, tj. především levicové a liberální proudy. Podobná myšlenka ani u státoprávně-pokrokové strany před rokem 1914, ani u národní demokracie v roce 1918 neexistovala. Rovněž kapitola 7. „Mimořádné lidové soudy a jejich prameny“ (s. 88-95) je pojata zbytečně široce obecně a vlastně nepojednává o postihu členů NSČDRS.

Práci by prospěla pečlivější redakční úprava textu, zejména odstranění některých pravopisných chyb. Věcné chyby zásadního charakteru jsem nenašel. Na s. 18 je pouze mylně uvedeno, že Adolfu Hitlerovi bylo v roce 1921 dvaadvacet let, správně má být dvaatřicet let.

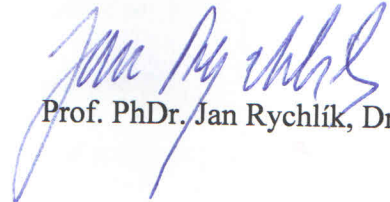
Přes výše uvedené výhrady považuji práci za přínosnou, především z hlediska regionálních dějin. Práce s prameny – tištěnými i netištěnými - je na dobré úrovni. Znalost literatury je dostatečná, byť některé práce o českém fašismu v přehledu chybí (např. před dvěma lety vydaná monografie o Jiřím Stříbrném, nebo poněkud problematičtější práce o *Milana Nakonečného*

(Česky fašismus, Praha 2006)

Vlajce. Ze starších prací by si možná zařazení zasloužila knížka M. Moulise „Tajné heslo granát“ o R. Gajdovi a židenickém puči). Jinak chci zdůraznit, že oceňuji rozsáhlou dokumentační část (v příloze), kde jsou uvedeny xerokopie dokumentů doposud neznámých.

Závěr: Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm *velmi dobře*.

V Praze, 10. května 2007

Prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc.